

אלו נערות פרק שלישי כתובות

לג.

עין משפט נר מצוה

כה א מיי פ"ח מהל' עמוד ה' ד סג עשין קי טור ח"מ סי' לח: בו ב ג מיי פ"ח מהל' סנהדרין הלכה ב ו'ין דמורה לדבר ממור לא מלאמי צמיי שם מבוחר רק כשהמור בו כפסם מיתה פסק דהוי התרלה והיינו דהוי מתקבל עליו צין מיתה ממורה כגון סקילה וצין קלה אבל כשהמור בו כממורה לדבר לא מתבאר שם ועי' בתוספות דהכא פד"ה ממאי וי' דגוירת הכתוב הוא וי'ין:

תורה אור השלם

1. ארבעים יבנה לא יסיף פן יסיף להבחו על אלה מפה רבה ונקלה אחיך לעיניך: דברים כה ג
2. ויהי אם בן הבות הרשע והפילו השפט והבחה לפניו בדי רשעתו במספר: דברים כה ב
3. ונתן האיש השבב עמה לאבי הגער חמשים פסו ולו יהיה לאשה תחת אשר ענה לא יוכל שלחה כל ימיו: דברים כב כט
4. ועשיתם לו כאשר וגם לעשות לאחיו ובערת הרע מקרבך: דברים יט ט
5. משפט אהר יהיה לכס פגר כאן ויהיה בי אפי' אלוהים: ויקרא כד כב
6. וכי יבאו אנשים ונגפו אשה תרה ויצאו וקדיה ולא יהיה אסון עגוש יענש באשר ישיט יקליו בעל האשה ונתן בפללים: שמות כא כב
7. ואם אסון יהיה ונתתה נפש תחת נפש: שמות כא כב

אלא אפשר לקוימי בבן גרושה או בבן חלוצה. ואם תאמר אמאי לקו לעדות דבן גרושה הא הוי עדות שאין אמה יכול להזימה ויש לומר דלא חשיב עדות שאין אמה יכול להזימה אלא כמעדין על הטורפה דאי אפשר לקוימי בשום דבר לא במיתה ולא במלקות דגברא קטילא צעו למיקטל אבל הכא נתקיימה הזמה במלקות: **מביעי ליה לכדאביי**. ואם תאמר כיון דליטריך תחת להך דרשה א"כ מנא לן מיטב וי"ל דיליף ממתנה או מכסף:

ועולא נפקא ליה מדרבא. משמע דרבא סבר כעולא דרבי יוחנן גופיה הוה דריש כעולא אי לא משום דמיצעי ליה לכדאביי וקשה לרשב"א דצברק השומר את הפועלים (ב"מ פא. וס) משמע צדארי דסבר כרבי יוחנן גבי חוסס פרה ודש זה לוקה ומשלם דמוקי לה אביי כרבי מאיר ורבא אמר לעולם כרצנן ואתנן אסרה תורה אפי' צא על אמו פירוש ומשלם לנאת ידי ממים משמע צדקין לוקה ואינו משלם ולמאי דפרישי' לעיל דלמסקנה דווקא צדקי תלת אית ליה לעולא דממונא משלם ולא לקי אפי' שפיר צדקלמא סבר כרבי יוחנן דלוקה ואין משלם כדלריש רבי יוחנן וסמין ליה ארבעים יכנו:

ניתרין בהו מעיקרא בו'. ואם תאמר מיעוק ליה דהויא התראת ספק דלין אלו יודעין אם מעידים שפק ויש לומר דהתראת ספק לא הויא אלא כגון אל תומיר שאף למומרה עצמו הוא ספק שסבור שעדיין יש שהות ציוס אבל הכא המותרין יודעין שמעדין סקר:

וניתרין בהו בתוך כדי דבור. ואם תאמר היכי מני' תו הדרי צבו והא צהתראה איכא טפי מכדי דבור שהוא כדי שאילת שלום ויש לומר דכל זמן שעסקים בראו דבר חשיב הכל תוך כדי דבור כדלמארינן במכות (דף ו.) דלפי' מעדין מלה כל אחד תוך כדי דבור של חזירו וסמין כולן תוך כדי דבור של ראשון ואם נמנאל אחד מתן קרוב או פסול עדותן צבילה:

אלא פשיטא דאתרו ביה. וא"ת היכי משלם ממון אפי' כי אין אסון הא כיון דמתכוין להרוג הוי ליה רודף ומתחייב צנפשו וקיס ליה צדקיה מניה וי"ל צביכולין להצילו צאחד מאצריו והכי אמרינן צבן סורר (סנהדרין דף עז.):

ממאי דמותה לדבר חמור הוי מותרה לדבר חמור דא"ת הוי. אין לומר דטעמא משום דלהריגה הוא דקילב התראה דניחא ליה ליהרג על מנת שיהרוג שונאו דתמות נפשי עס פלשתים הוא דקאמר אבל לא ניחא ליה להכות את חזירו על מנת שילקוהו דהא אמתי' דפרק הגשרפין (סנהדרין ד' עט.) דקתני דחייבי מיתות שנתערבו ודיוו צקלה וקאמר צגמי' (עס דף פ:) ש"מ מותרה לדבר חמור הוי מותרה לדבר הקל והתם פשיטא דכיון דהתרו צו לסקילה וקבל כ"ש שאם התרו צו חנק על אותו דבר עלמו שהיה מקבל ואפי' צעי למימר דמותה לדבר חמור לא הוי מותרה לדבר הקל אלא יש לומר דגוירת הכתוב הוא דבעינן שימיר עלמו לאותה מיתה צין קלה צין חמורה: ולמלא

ופרכינן חובל בחזירו. דעל כרחק צממון נידון תקשי צנטל לאו דלא יוסף פן יוסף שהוא אזהרה למכה את חזירו: והיה אם צן כדום. צמסכת מכות (דף צ:.) מוקמינן לה צעדים וזממין: אלא. על כרחק כיון דרצייה קרא למשלומין איכא לואקמא לעונש מלקות דלאו דידיה צמעידין אנו את איש פלוני כהן שהוא צן גרושה דליכא לאוקמי כאשר זמסו' ולומר יהא הוא צן גרושה תחתיו אלא סופג את הארבעים והכי תנן צמסכת מכות ג'.

וחובל בחזירו נמי מוקמינן ליה צשאין צה שיה פרוטה צכל חמשה דצרים שצה כגון שלא פיתמו מכספו וממלאכתו וריפוי לא הוצרך ולא צער היה צה וצשוטה שאין לה צושט. והכא נמי צאחמו מצינת לאוקמי מלקות דידיה צבוגרת אבל עברה לשלם ולא לילקי הואיל וריצבה גזירה שיה דתחת תחת למשלומין: **לכדאביי** צשליה פירקין דפרכינן' ואימא חמשים אמר רחמנא מל מלי ושי אביי' חמשים ט' כסף נתחדשו תחת קנס חייגוי אבל צושט ופגס שהוא צשאר חובלים לא כלל כאן: **השוכב עמה**. קרא יתירא הוא לדרשה נימא ונתן לאצי הנערה חמשים כסף: **מכלל דזושא ופגס**. דלאו מחמת הגנת שכיבה נימה שהרי ישנן צשאר חובלים לא כיליניהו צגוייהו דהני: **רבי אלעזר אומר עדים וזממין דממונא משלמי ולא לקי**. לא רכיבי קרא דצבורה היא דמלקות לא שייך בה: ולאו צני התראה נימה. קודם עדות כדמפ' רבא ואזיל הלכך אי איכא למענשיניהו לא תענשיניהו אלא ממון דלין עונש הגוף צלא התראה. וע"ג דגבי צן גרושה וצן חלוצה' ענשינן להו מלקות צלא התראה התם גזירת הכתוב דאשכחן צבו מלקות צבהדי' והיה אם צן הכות ומוקמינן לקרא צמדיי דלא מצינת למענשיניהו מכאשר זמס אבל היכא דמצינת למיעד צבו הזמה לא שייך צבו מלקות: **סדע**. שאי אפשר להתרות צזה: **מעיקרא**. יוס או שעה קודם שיעידו העדות: **אמרי אישכילין**. שכתנו ההתראה הרי צנטלה ההתראה: **פרשי ולא מסהדי**. אפילו אמת הואיל ואנו משודים צעניכס מה לנו וללה: **לצסוף**. לאחר שיעידו: **מאי דהוה הוה**. כיון שהגיד אינו חוזר ומגיד ואינן יכולין לחזור: **וניתרי צבו צסוך כדי דבור**. לאחר שהעידו תוך כדי דבור כדבור דמי ויכולים לחזור: **סוך כדי דבור**. כדי שאילת שלום: **וגרמו רמוזי**. צשעת העדות נרמוז להס

רמוזים על ההתראה להזכירם וצלשון כך שלא יקפידו: **לאו מילתא היא דאמרי**. שיהו עדים וזממין לריכין התראה: ה"ג דאינהו צעו למיקטל צלא התראה ואינהו צעו הפתרה בו: **כאשר זמס**. והם וזמנו להרוג את זה צעדותן שלא ולא צצרה ולא התרו צו ההתראה שהעידו עליה: **אלא מעשה**. דהאי דלא צעו התראה משום כאשר זמס הוא מלקות של וזממי עדות צן גרושה וצן חלוצה: **דלאו מכאשר זמס אפי'**. עונש דידיה שהרי לא וזממו להלקותו אלא לחללו: **משפט השוה**. וכיון דרוב וזממין לאו צני התראה נימה הני נמי לא צעו התראה: **צמלו צממיסה**. שמתכוין היה להרוג: **הכתוב מדבר**. דכתיב אם אסון יהיה שמתה האשה ונתת נפש ואע"פ שלא נתכוון אלא לחזירו ואשמעינן נתכוון להרוג: **את זה והרג את זה חייב: אי דלא אפרו ציה**. אם תמיתנו מהרג: **לנקא ואפילו הכי אמר רחמנא דכי אין שם חיוצ מיתה יענש דמי ולדות ואף על גב דאיכא התראה למלקות אלמא משלם ואינו לוקה:**

(א) לקמן מ' ט' (ב) לקמן אלעזר' (ג) צ"ח פ"ג פ"ה. סנהדרין כ"ח. (ד) סנהדרין ע"ב. ע"ב. ויע"ש על הגליון מ"ש צסס המיי"ט. (ה) וסנהדרין פ"ב. (ו) דברים ט"ו. (ז) לקמן מ"א. (ח) [צס: ג] ט' פ"א כסף נתחייבו תחת. רש"ל. (י) [מכות ג'.] ט' ויעי' מוס' מכות צ. ד"ה מעדין ובי' צימר ציבור'.

גליון הש"ס

נב' אבד קרא משפט אהר. עין מכות דף ד' ע"ב צבשי' ד"ה עדים וזממין א"י התראה וע"פ:

הגהות הב"ח

(א) נב' אמר לך ר"י צ"ב פ"א אלא ר' יוחנן:

מוסף רש"י

תחת אשר ענה. גבי חמשים כסף כתיב. מכלל דאיכא ברישה ופגס. מכלל דזושא ופגס שאינן משום עיני, שהרי ישנן צשאר חובלין אינו ככלל זה. פגס הוא מוק העניש נמי צשאר חובלות (לקמן ח.) במצות שבמיתה. שהוא מתכוין להרוג את חזירו והכה את האשה, הכתוב מדבר (סנהדרין ע"ב. ובעי"ז שם ע"ט.) דכתיב. ואם אסון יהיה ונתת נפש תחת נפש. ואי לא מתכוין להרוג דשובג הוא אמאי מקטייל, אלא לאו ש"מ צממין (עס וס.).